

ULUSLARARASI BAKALORYA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

“Deli Kadınlar”

Sözcük sayısı: 3500

Kategori: Kategori 1

Aştırma sorusu: Mine Söğüt’ün Deli Kadın Hikayeleri adlı yapıtında kadın figürünün toplumda ötekileştirilmesi ve yabancılaştırılması seçilmiş beş öykü aracılığı ile nasıl işlenmiştir?

Mayıs 2026

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	3
2. Kadın Benliği Bağlamında Çözümleme Biçimleri ve Varoluşsal Parçalanma.....	4
3. Şiddetin Gölgesinde Kadın: Aile, Toplum ve Ötekileştirme	11
4. Sonuç	15
5. Kaynakça	17

1. Giriş

Toplumsal yapılar içerisinde kadın ötekileştirilmiş, yabancılaşmış bir varoluş olarak lanse edilmektedir. Kadınların dünyası, anlaşılmaya çalışılan ama çoğu zaman görmezden gelinen gerçeklik olarak bilinmektedir. Onlara yüklenen roller, kimlik ve bedenleri üzerinden gerçekleşen baskı ve denetim kadın figürü üzerinde çok katmanlı bir anlam oluşturmaktadır.

Mine Söğüt'ün hikayeleri toplumun “deli”, “aykırı” olarak nitelendirdiği, toplumun baskıladığı, beklentiler ve kurallar altında ezilen, farklı oldukları için dışlanan, yok edilen, delirmeye, cinnete, güçsüzlüğe ve yalnızlığa mahkûm bırakılmış kadınların hikayelerini ele almaktadır. Hayata tutunmaya, var olmaya çalışan çevresindeki insanlar ve toplum tarafından delirtilmiş, geçmişlerinin ağırlığını atlatamayan ve en önemlisi sevgisiz yaşamaya zorunlu tutulmuş kadınların hikayeleridir.

Mine Söğüt, deliren, aslında delirtilen kadınların hem içsel hem de toplumsal deneyimleri keskin ve net bir dilde ele almaktadır. Yazar eseri kalemle değil adeta bir neşter ile yazmıştır. Karakterlerde açılan yaraları, verdikleri mücadeleleri ve kırılmaları örtmek, onları iyileştirmek yerine açığa çıkartarak, var olan tüm sertliği ile ortaya koymuştur, yazar bu yaraları keserek görünür hale getirmiştir. Söğüt, okuyucuya “Her kadının içinde bir delilik vardır” sözü ile her satırda başka bir hikâyenin yarasının söndürüldüğünü hissettirmektedir. “Delilik” kavramı sadece figürler aracılığı ile yansıtılmış bir özellik olarak kalmamakta, aynı zamanda okuyucuyu da sorgulama sürecine dahil etmektedir. Eser “deliliği” bireysel bir sorun olmaktan çıkarıp toplumsal kurallara ve normlara uyumsuzluk süreci olarak tanımlamaktadır. Bu durumda okuyucuyu “deliliği” tanımlayan ve oluşturan bakış açısını sorgulamaya itmektedir. Okuyucuyu en çok düşündüren ise “Biz kimin hikayesinin deliyisiz” ifadesidir. Söğüt, kadınların yarasını aslında toplumun bir aynası olarak aktarmaktadır.

Söğüt, “delilik” olarak tanımlanan şeyin, dışarı taşan, yaşanan anıların yansımış başka bir versiyonu olarak aktarmaktadır. Eserde kadınların kırgınlığı ve zorlu mücadeleler altındaki dayanıklılığı da gözler önüne serilmektedir. Kadınlar cinsiyetçi beklentilerle, toplumun sunduğu rollerle mücadele etmeye çalışırken aynı zamanda kendi içsel çatışmaları onlara engel olmaktadır. Cinsiyet rollerinin sınırları sorgulanırken kadın figürler kendi varoluşlarını gerçekleştirmek için mücadele vermektedir. Yazar bu eserde bir iyileşme vaadi sunmamaktadır, karakterlerin iç dünyaları yoğun bir şekilde ele alınsa da yabancılaşma, yalnızlık ve ötekileştirilme tecrübeleri, çözüme kavuşan veya iyileşme süreci ile karşılaşan bir dönüşüm olarak okuyucuya sunulmamıştır. Aksine, karakterlerin “deliliği”, duygusal boşlukları, toplumdan soyutlanmaları sürekli devam etmektedir. Bu durum okuyucuya yabancılaşmanın sürekliliğini hissettirmektedir.

Bu tez çalışmasında eserdeki “*İçinde Ateşe Yakın Bir Şey Olan Kadın*”, “*İyi Geceler Ölü Kediler*”, “*Merhametli Pembe El*”, “*Madam Arthur Bey*”, “*Aşk Hikâye Yapan İmkansızlıklar Değil midir Anneanne*” adlı beş hikâyeden yararlanılarak eser incelemesi yapılacaktır. Bu hikayeler kadının baskılarla ötekileştirilmesinin nedenini, karakterlerin bu baskılar ve normlarla yaşam mücadelesi vermesini, anlatım teknikleriyle hikayelerin geneline hâkim olan metaforik ve kapalı bir anlatımla okuyucuya nasıl aktardığı ve nasıl görünür kıldığı değerlendirilecektir.

2. Kadın Benliği Bağlamında Çözümleme Biçimleri ve Varoluşsal Parçalanma

Mine Söğüt’ün *Deli Kadın Hikayeleri* adlı eserinde kadın figürlerinin ötekileştirilip yabancılaşması tek bir yapı taşı üzerinden değil, kadınların öz benliklerinin katman katman çözümlenmesi üzerinden ele alınmıştır. Çözümlemelerin ortak noktası ise benlik hem dıştan hem de içten aşınma ile oluşturulmuştur. Söğüt, deliliği benliğin bir parçalanma aşaması olarak kurduğu görülmektedir. Hikayelerde dramatik çıkışlar yerine sızıntılar vardır.

“İçinde Ateşe Yakın Bir Şey Olan Kadın” hikayesi bileklerini keserek intihar eden şair bir kadını anlatmaktadır. Hikâyenin başındaki italik bölümünde, yazar taş ve yaprak sembollerini kullanarak, ağırlık ve hafiflik gibi imgesel bir çatışma kurmuştur. Söğüt ‘ün “Geceleri ben ağır, çok ağır bir taşın altında uyurum. Gündüzleri hafif, çok hafif bir yaprağın ucunda yaşarım” ifadesinde bu karşıtlık görülmektedir. “Gündüzleri hafif, çok hafif bir yaprağın ucunda yaşarım” cümlesi insanın aklına ilk özgürlüğü getirir aslında yazar bu ifadenin altına bir kırılganlık saklamıştır. Yaprığın ucu, dengesiz ve güçsüz bir noktadır hafif kelimesinin tekrarı bu dengesizliği vurgulamaktadır. Gündüz, ışığı sembolize etmektedir. Işık olan şeyleri görünür kılar fakat yazar burada bir terslik yaparak gündüzü bir güven alanı olmaktan çıkararak, meydana çıkıldığı an kendini kaybetme eylemi olarak okuyucuya sunmuştur. Söz edilen hafiflik ferahlık ve rahatlık gibi anlamların aksine, savrulabilirlik, yıkılabilirlikten bahsetmektedir. Kadınların sağlam bir zeminde ayakları üzerinde duramaması, varolan ama her an silinebilir, yok olabilirliği anlatan bir kadın metaforudur. Söğüt” Geceleri ben ağır, çok ağır bir taşın altında uyurum” cümlesinde ise gece baskıyı, ezilmeyi ve ağırlığı sembolize edecek şekilde okuyucuya aktarmıştır. Bu ifadede kadınların ezilmekten kurtulamayacağı bir metaforik bağlamda okuyucuya sunulmuştur.

Hikâye “Kokuların dilini anlıyorsunuz demek... Peki, evin içindeki koku ne diyor şimdi?” soru ifadesi ile başlamaktadır. Bu durum okuyucuyu direk olay örgüsüne değil, duyusal izlere yönlendirmektedir. Mekân bir dekor olmaktan çıkmış, kokular kişileştirilmiştir. Ev görsel betimlemelerle değil duyusal betimlemelerle, anlatılmaktadır. Yazar-anlatıcı, kadının yaşamını maddi ve fiziksel unsurlardansa görünmez ama bıraktığı kalıcı izler ile kavramaktadır. Söğüt” Bu evde bir zamanlar bir şair yaşamış diyorlar.” ifadesi ile mekânın nesnel bir alan olmaktan çıkıp, geçmişte yaşananlar üzerine oluşmuş bir hafıza taşıyıcı olarak rol oynadığını

göstermektedir. Kadın figürünün intiharından önce varoluşsal bir yokluğun evde bıraktığı atmosferi merkezine almaktadır.

Anlatıcı, hikâyenin genelinde soru-cevap şeklinde ilerleyen kısa diyaloglar kullanmıştır bu durum ise olay örgüsünün okuyucuya doğrudan aktarılmasını engellemektedir. Kadın figürü gündüzleri sırtını pencereye dönen, geceleri ise sokağa çıkmayı, dolaşmayı seven olarak ele alınmaktadır. Gündüz, çıplak gözlerle görünür olmanın tedirginliğini yaşayan, gece ise bu tedirginliği saklayan bir alan sunmaktadır. Benlik, bu iki zamana sıkışmıştır ve zamanla kendini yıpratın, varoluşsal sancılar yaşamasına rağmen bir yokoluşa sürüklenmektedir. Anlatıcının “Ben orospu değil şairim!” ifadesi toplum etiketlerine bir baş kaldırı değil, yaşamını yitirmeden önce benliğine sahip çıkma çabası olarak aktarılmıştır. “Artık gömülmek istiyorum.” “Nereye?” “Her yere.” ifadesindeki “artık” vurgusu karakterin yaşam mücadelesinin sona erdiği ve bu varoluş mücadelesinin yaratmış olduğu yorgunluğun içerisinde olduğunun göstergesidir. “Nereye?” sorusuna verilen yanıt olarak verilen “Her yere.” ifadesi spesifik bir mezara gömülerek yok oluşu değil; bıraktığı izlerle sonsuzluğu, varoluşu seçtiğini göstermektedir. Söz konusu olan fiziksel olarak hayat kaybetmek değil, gömülmek ve her yere gömülmek imgeleri anlamsal tezatlığı “kimlik” kavramına somut bir gözle değil soyut ve geniş bir bağlamda bakılması gerektiğinin göstergesidir.

“İyi Geceler Ölü Kediler” hikayesi ise annesiyle üvey babası uyurken ablası evlerini ateşe veren bir kadın figürünü anlatmaktadır. Hikâyenin en başında okuyucu, italik bölümde yazılmış satırlarda kadın benliğinin yok oluşunu ve oluşmuş yaraları hikâye başlamadan görmektedir. “Kabuğumda büyük... büyük... çok büyük bir leke var” bu ifade kadın figürünün vücudundaki fiziksel lekelerden değil, yaşanmışlıkların biriktirdiği acıları, içe işlenmiş travmaları ve yaraları

yansıtan metaforik bir cümledir. Bu bölümde anlatıcı kendini zarar veren ve tehlikeli biri olarak sunmaktadır, kadın figürü kendi benliği ile olan ilişkisine mesafe koymaktadır. Hikâyenin genelinde olumsuz bir benlik algısı vardır, bu durum “Dilim bir yılan gibi uzundur. Yaladığı her yeri yakar” ifadesi ile okuyucuya aktarılmaktadır. Figürün tehdit duygusu ve baştan çıkarıcı özelliği, yazarın yılan benzetmesiyle kendini dışsallaştırmaktadır. “Yalandığı her yeri yakar” ifadesi ise, arzusun yıkıcı özelliğini, tahribat ve acı verici olduğunu göstermektedir. Kadın kendisini, yaşamı ışığını söndüren bir güç olarak göstermekte ve benliğine yabancı kalarak kendini cezalandıran, arzudan utanan bir figür haline getirmektedir. Bu sözlerde kullanılan “dil” sadece bir organ olmaktan çıkarak; kadın figürünün sözlerini, bedenini, benliğini ve arzularını ifade etme şeklini temsil etmektedir.

“GARİBE HAKSIZLIK ETMEYECEKSİN VE ONA GADRETMEYECEKSİN; ÇÜNKÜ SİZ MISIR DİYARINDA GARİPTİNİZ...” ifadesi Tevrattan bir alıntıdır. Hikâyede bu cümlelerin büyük harflerle yazılmış olması, alıntının sıradan olmadığını, anlatıcının bu ifadeyi bağırarak yürek sesi haline getirdiği vurgulamaktadır. “Garip” ifadesi benliğine yabancı, korumasız, dışlanmış kadın figürün temsil etmektedir. Bu yasa bir öğüt olmaktan çıkarak, kadın figürünün içselleştirdiği, düşüncelerinde tekrar eden bir yargı haline gelmiştir. Söğüt Fransızca ve Türkçe dillerini bir arada kullanarak varoluşsal parçalanmayı dil üzerinden okuyucuya aktarmaktadır. Figürün fransızca konuşması “C’est toi la plus odieuse Ajda!” daha fazla iğrenç olan sensin alamına gelen bu ifade hem gerçeklikten uzaklaşmayı hem de benliğe olan yabancılığı vurgulamaktadır. Aynı zamanda olumsuz benlik algısında oluşturmaktadır. Kadın figürünün kedilerle olan yakın ilişkisi, figürün toplum tarafından dışlanması, çöplük kenarında yaşan kediler ile “pis” olduğu için özdeşleştirilmesi onun toplumsal bağlamda benliğinin değersiz görüldüğünün yansımasıdır. Hikâyenin sonunda yer alan “Bir adam kızıyla anasını birlikte alırsa, bu alçaklıktır” ... “ve kadınlar ateşe yakılacaklardır!” ifadesinde evi yakan ablanın evi

neden yaktığının açıklaması yatmaktadır. Hikâyede göze çarpan, suçlu olanın erkek olmasına rağmen, cezayı kadının almasıdır. Bu ataerkil yapının toplum içerisindeki baskın yapısını göstermektedir. Suç kadın bedeninin üzerinden yüklenmiştir. Kadın figürü sadece fiziksel olarak cezalandırılmamış, aynı zamanda yok edilme, silinme gibi eylemlerle cezalandırılmış, benliğin yok oluşu ve varoluşsal parçalanma yaşanmaktadır. Bu durum ise “ateşe yakılacaklardı” ifadesinde görülmektedir. Hikâyenin genelinde ateşler motifi hem cezalandırılmayı hemde yok oluşu sembolize etmektedir.

“*Maharetli Pembe El*” hikayesi el bileklerine kasap kancaları takarak intihar eden annenin hikayesidir. Metaforik ve sembolik anlamlar taşıyan bir hikayedir. “El” üretir, şekillendirir. Kadının eline kancaların takılması kadının özgürce üretmesini, şekillendirmesini ve varolmasını engellemektedir. Kadını ölüme sürükleyen ise bu engellerdir. İtlik bölümde görülen “Yarım... yarım...yarım. Her şey yarım. Oysa ben tamım.” ifadelerinde eserin en başından benlik parçalanması sorununu ele almaktadır. “Yarım” kelimesinin tekrarı eksiklik, yetmemezlik duygusunun figür tarafından içselleştirildiğinin ve bilinç altına yerleştiğinin göstergesidir. “Oysa ben tamım” ifadesi ise savunma biçimidir, figür kendinin yeterli olduğuna ikna etmeye, inandırmaya çalıştığının göstermektedir. Figür kendini bir “tam” mış gibi ifade eder fakat bu sadece derin bir yaranın üstünü kapatmak için kullanılmış bir söylemdir. Ayrıca toplum tarafından eksik görülme anlayışına bir isyan ve kendi varlığını kabul ettirme arzusu görülmektedir. “Kanca elli bir deli” ile “Eli yerine ucu sivri kara gri bir kanca taşıyan kadınla.” “Kanca elli bir kadına, çocuk anne diyemez.” ifadelerinde annenin kendini soyutladığını, kendini korkulacak bir figür olarak algıladığı görülmektedir. Merhameti simgeleyen el bu ifadelerde” sivri kara gri” bir kancaya benzetilmiştir bu durum grotesk bir metafor ile yaratılmıştır. Anne kendi çocuğuna zarar verecek korkusuyla kendi benliğine yabancılaşmaktadır.

Eserin başında okuyucu kadın figürünün elinde kanca olmasını bir algı ya da bir korku olduğunu düşünür. Anlatıcı annenin elini merhametin bir sembolü olarak sunarak psikolojik bir imge olarak aktarmaktadır. Fakat “Annem ben küçükken mutfakta bileklerini kasap kancaları batırarak kendini öldürdü...annemin eli gerçekten kancaydı” ifadesi hikâyenin adı ile tezatlık oluşturmaktadır. Gerçekte merhametli olan “el” kanca olarak okuyucuya yok eden bir güç olarak sunulmuş ve toplumsal kısıtlanmışlıkla varoluşu engellenmiştir. Aslında psikolojik bir imge olan kancanın kadının geçmiş travmaları bağlamında ölümle birleşerek somut bir nesneye dönüştüğü anlaşılmaktadır. Bu durum gerçek ile hayal arasındaki çizgiyi bulanıklaştırmakta, benliğin ve varoluşun yok olması sadece ruhani ve zihinsel açıdan değil, aynı zamanda fiziksel bir yıkıma uğramıştır.

“*Madam Arthur Bey*” hikayesinde kimlik karmaşası ve parçalanması temel sorun olarak aktarılmıştır. Bir anne figürünün erkek çocuk arzusu, aslında kız olan çocuğun kimliğinin bastırılmasına neden olmaktadır. Eleni olarak adlandırılan kız çocuğunun “Annesinin biricik oğlu Arthur” olarak benimsenmesi karakterin yeniden tanımlandığını göstermektedir. İtali bölümündeki “Pencereden dışarı bakıyorum. İçimde ateşler yakıyorum. Yaptığım her yemek o ateşle pişiyor. Doğurduğum her çocuk o ateşle eriyor” ifadelerinden hikâyenin merkezindeki sorunun varoluşsal bir parçalanma olduğu görülmektedir. Ataerkil yapıyı benimseyen toplum kadının varolululu erkek çocuk doğurmasına bağlıdır. Ateş, burada sadece tutku veya öfkeyi sembolize etmemekte, figürün hayatını ve çevresini yıpratıcı ve tüketen bir varoluşu ve ataerkil yapıdaki toplumsal baskıyı temsil etmektedir. Baba toplumun bir parçası, ağzından ateş çıkmakta. Dolayısıyla doğan her kız çocuğu o ateşde, o toplumsal yapıda eriyor ve yok oluyor. Söğüt burada tekrardan ve metaforik anlamlardan yararlanarak çatışmayı ve oluşmuş yaraları görünür kılmaktadır. “O da biliyor, benimse içimde hem ateş var hem su” cümlesiyle figürün

benliğinin hem söndürücü hemde yakıcı özelliklerine sahip olan parçalı bir yapı olduğu götülmektedir.

“Madam Arthur Bey’in ismi bir ara Madam Eleni’ydi. Eleni’nin sonra Arthur Hanım oldu ya da Madam Arthur.” İfadeleri kimliğin sabit bir yapı olmadığını, sürekli değişiklik gösteren bir mekanizmaya sahip olduğunun göstergesidir. Figürün hem erkek hem kadın olması, öznenin tam olarak tanımlanmaması ve isim dönüşümleri yazarın bilinçli olarak kullandığı yazınsal tercihlerdendir. Bu tercihler, toplumdaki cinsiyet sınıflarının toplumsal söylemlere ve erkek standartlarına dayanarak şekillendiğini göstermektedir. Erkekliğin toplumda ulu ve yüceltmiş bir yere sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Yazar kadının değersizleştirilmesi “Annem Hatice’ydi. Sonra defol git orospu oldu ismi. Babam onu hep böyle çağırırdı” ifadesinde de görülmektedir. Baba figürü burada kadını bir özne olmaktan çıkararak aşağılayıcı bir sığara çevirmiştir. Erkek dili, kadın benliğini değersizleştiren, yok eden ve değıştirme gücüne sahip olan bir yapı olarak sunulmuştur. Başka bir alıntı olarak ise “Ah baba ah baba ağzından çıkan o incecik alevle annemin kaşlarınıkirpiklerini saçlarınııyanaklarındakiayvatüyleri yakıp kavururken hiç mi üzülmeydin?” verilebilir. Bu soru ifadesi toplumu bu konuda düşünmeye itmektir. Söğüt burada kelimeleri birleşik yazarak şiddetin yoğunluğunu okuyucununda hissetmesini amaçlamıştır. Alev burada erkeğin gücünü temsil etmektedir. Kadının benliğinin parçalar halinde sayılması; kaş, kirpik saç ve yanak olarak, kadının bir bütünlüğe sahip olmadığını, benliğini her şeyle yok ettiğinin göstergesidir.

“Aşk Hikâye Yapan İmkansızlıklar Değil midir Anneanne?” hikayesi ise karısını öldüren sonra kendisini asan bir babanın kızının hikayesidir. İtâlik bölümde, kadının anne rolü üzerinden oluşturulan varoluşsal parçalanma simgesel bir dil ile anlatılmaktadır. “Bir elimde üç parmak

var. Diğerinde dokuz.” cümlelerinde figürün kendini dengesiz hissetmesi; “Bir rahminde üçüz var. Diğerinde Allah.” cümlesinde ise rahmin sadece hayati bir organ olmaktan çıkarak, aynı zamanda kutsal ve toplumsal anlamlar taşıyan bir alan olarak görüldüğünün göstergesidir. Kadın bu ifadede hem dini yükleri taşıyan hemde doğuran yapıya sahip bir varlık olarak konumlandığı görülmektedir. Rahim ve el yaraları ve acıları taşıyan bir imge olarak sunulmaktadır. “Parmaklarıma her şeyi yolacağım. Rahminde ne varsa tek tek doğuracağım.” ifadesi ise kadın figürü üzerinde yoğun olarak buluna baskıların bıkınlığı ve çaresizliği anlatmaktadır. Kadın sadece cinsellik olarak algılanan bir bakış açısı ve bu bakış açısındaki insanların etkileri görülmektedir.

Hikâye olay örgüsünün doğrudan anlatımı yerine, anlatıcının zihninde kalan hatıralar ile ilerlemektedir. “Az önce incilerimi kaybettim, şimdi de ölülerimi”, “Mezarlar! Mezarla insanların geçmiştir. Ziyaret etseler de, etmeseler de. Geçmişimizi göme göme...”, “Meleklerle dikkatlice bakıyorum. Kanatları nasıl da pörsümüş” bu cümlelerde kullanılan inci, mezar ve melek imgeleri figürün iç dünyasında ve zihninde oluşan boşlukları temsil etmektedir. Bu imgeler anlatıcının geçmişiyle olan bağ kurma çabasını göstermekte aynı zamanda geçmişini sürekli olarak hatırladığını da ortaya koymaktadır.

“Babamın annemin onu gerçekten sevmesinin imkânsız olduğunu sen mi söylemiştin anneanne?” ifadesi sadece bir hatırlatma değil, anlatıcının anne ve babasını ilişkisi üzerinde sevgi kavramında anlamaya çalıştığının göstergesidir. Anneyi öldüren ve ardından intihar eden bir baba figürünün çocuğa verdiği sevgi kavramı, güven değil şiddetle birleşmiş bir kavrama dönüşmüştür bu nedenle anneane sorulan bu soru aslında anlatıcının kendi varoluşunu gerçekleştirme sürecinin bir başlangıcıdır.

3. Şiddetin Gölgesinde Kadın: Aile, Toplum ve Ötekileştirme

“İçinde Ateşe Yakın Bir Şey Olan Kadın” hikayesinde Söğüt, kadının yaşadığı şiddeti ve baskıyı dolaylı olarak imgelemiş ve parçalı anlatımlarla okuyucunun karşısına çıkartmıştır. Kadının erkeklerle kurduğu ilişki üzerinden yaşamı şekillendiren baskı görünür hale gelmektedir. “Bir erkek tarafından ilk kez öpüldüğünde henüz küçücük bir kız çocuğu olan... o öpücüğün ardından gelen korkunç şeyleri kimseye anlatmayan” ifadesiyle kadın figürünün küçük yaşta deneyimlediği cinsel istismar ve hayatının kalanına travma olarak iz bıraktığı görülmektedir. Hikâyenin başlığına bu travma “içinde ateşe yakın bir şey” ifadesi ile yansıtılmaktadır. Yazar, burada kadının yaşadığı şiddeti metin içerisinde üstü kapalı bir anlatımla ifade etmektedir.

Metinde odak noktası olan bir başka yazınsal tercih “karanlık karanlık karanlık kapkaranlık caddede sessiz sessiz sessiz çok sessiz adımlarla yürüyor” ve “duran duran duran duran” ifadelerindeki tekrarlardır. Bu tekrarlar ile yazar anlatının temposunu yoğunlaştırarak karakterin atmosferini güçlendirmekte, aynı zamanda kadının içinde olduğu melankonik, baskı dolu ve karanlık dünyayı okura hissettirmektedir. Aynı zamanda “duran duran duran duran” ifadesi kadının geçmişe dayalı travmalarını sürekli olarak hatırladığını ve kurtulamadığının göstergesidir. “Ne kadar elbise varsa üst üste giydi” ifadesinde kadının üst üste elbiseler giymesi yargıya ve şiddete karşı kendini koruma, görünmez olma çabası olarak sembolik bir anlam taşımaktadır. Kadın bedeninin toplumun denetiminin bir hedefi olduğu anlaşılmaktadır. Toplumun üzerinde oluşturduğu yargı ve şiddet karşısında var olmaya çalışan bir kadın figürü görülmektedir.

“İyi Geceler Ölü Kediler” hikayesinde ise yazar kadını ötekileştirilmiş ve şiddetle kuşatılmış bir karakter olarak okuyucuya sunmuştur. “Ama olmaz ki bu kadar da kocaya düşkün olunmaz ki, orospu!” ifadesinde kadının toplum tarafından nasıl küçük görüldüğü, kadının kimliğine yönelik aşağılayıcı ifadelerle damgalandığı görülmektedir. Söğüt, bu dilsel hakaretleri eserin içine doğrudan yerleştirerek şiddeti sadece fiziksel bir eylem olmaktan çıkartarak, sözler

aracılığı ile de üretilen bir güç olduğunu, aynı zamanda kadınların sadece erkekler tarafından değil toplum tarafından da şiddete maruz kaldığını göstermektedir.

Kadın figürünün karşı karşıya kaldığı şiddet ve katı yaşam koşulları ile iç dünyasının ve davranışlarının da ona göre şekillendiği görülmektedir. “Kadın beyaz kediyi ayağıyla itiyor” ifadesinde, kadının içinde olduğu hayatın onu nasıl duygusuzlaştırdığını ve gördüğü, yaşadığı şeylere göre biçimlendiği yansıtılmaktadır. “Hiçbir dul kadın ve öksüzü incitmeyeceksin” cümles Tevrat’tan alınmış bir öğüt olarak, toplumdaki yardıma ve korunmaya ihtiyacı olan, toplum içerisinde zayıf bir konuma sahip olanlara zarar verilmemesi gerektiği niteliğindedir. Bu söz aslında toplumda savunmasız bir yere sahip olan dul kadınlara ve öksüz çocuklara adil ve merhametli olunması gerektiğini ahlaki olarak söylemektedir fakat Söğüt, burada bir ironi yapmıştır. Hikâyede görülen kadın öğütte söylenenin aksine toplum tarafından ötekileştirilmiş, aşağılanmış, şiddete maruz bırakılmıştır. Bu durumda bu ifade, kutsal metinlerde bahsedilen koruma ve merhamet anlayışının gerçek hayatta yaşanan şiddet ile zıtlığını göstermektedir.

“*Maharetli Pembe El*” hikayesinde kadın figürü hem toplum içinde hem de ailesi içinde korku ve şiddet bağlamında ilişkilendirilerek sunulmuştur. “Kadının sağ elindeki kanca sol elinin avucuna batıyor. Soğuk sivri kara gri bir demir.” ifadesinde kadının sadece psikolojik değil aynı zamanda fiziksle olarak da bir korku içerisinde olduğu görülmekte, kadın bedeninin şiddetle bağlantısı sunulmaktadır. Kadın sadece toplumsal ilişkilerle ötekileştirilmez; aynı zamanda belirli özellikler erkekler için başka bir anlam taşıırken kadınlar için tehdit algısı oluşturmaktadır. “Bu kanca bir erkeğin bileğinin ucunda sallandığında ona güç katabilir ama eğer bir kadının bileğindeyse herkesi tiksindirir.” cümlesinde erkek ve kadın ölçütlerinin farklı olduğu, kadınların aynı özellikleri taşımasına rağmen dışlandığı ortaya koyulmuştur. İfadede Söğüt tezatlık tekniğinden yararlanmıştır. Kanca erkeğin gücünü temsil ederek, kadında ise tiksinti ve korku kaynağı olarak gösterilmiştir. Toplum erkeğin şiddet göstermesini güç olarak

algılamaktadır fakat kadın şiddet ile korelasyon kurduğunda ise risk ve tehdit olarak damgalanmaktadır.

“Adam mutfağın kapısını açtı. Kadın alçak taburenin üstünde çocuğunu yaralamış bir anne gibi üzgün ve küskün oturuyordu.” ifadesindeki “çocuğunu yaralamış bir anne gibi” benzetmesi kadının hem kendini hemde toplumun onu olası bir tehdit olarak algıladığının ve şiddetle bağdaştırıldığının göstergesidir. Ayrıca bu benzetme henüz gerçekleşmemiş şiddet eyleminin arkasında yaşayan bir anneyi tasvir etmektedir.

“*Madam Arthur Bey*” hikayesinde kadın figürleri şiddet ve toplumun normlarına göre şekillenmektedir. Erkeklerin egemen olduğu düzen ve yarattığı baskı, kadınların varoluşunu engellemektedir. “Yetişin komşular Bay Dragon’la Madam Arthur Bey kapıştılar.” cümlesinde insanların şiddeti ve çatışmayı olağan ve seyirlik bir durum olarak kabul ettikleri ve böyle durumlarda kadınlara destek çıkılmadığı görülmektedir. “Madam Arthur Bey sanırım benimle sevişmek için büyümemi bekliyor.” ifadesinde tarvmalar ve şiddetle büyüyen bir çocuğun kadın erkek ilişkilerine nasıl çarpık bir anlam yüklediği ortaya koyulmaktadır. Yazar, ilişkileri ve cinselliği sağlıklı bir anlayış içinde ele almaktadır.

Anlatıcı annesinin maruz şiddeti aktarırken “Ağzından incecik bir alev çıkardı. Alev annemin saçlarını kavurdu.” sözleriyle babanın öfkesini ve şiddetini güçlü bir metaforla ifade eder. Bu ifade, ataerkil yapının yıkıcı ve yakıcı gücünü simgeler aracılığı ile kadının şiddet karşısındaki da gözler önüne sermektedir.

“Aşkî Hikâye Yapan İmkansızlıklar Değil midir Anneanne?” hikayesinde kadınların karşı karşıya kaldığı şiddet ve aile içi çatışmalar içerisinde geçmektedir. Anlatıcı, ailesindeki kırılmayı ele alırken “Annem beni istememiş, onu kocası da çoktan başka bir kadınla kaçmış” tarzı ifadelerle kadının ötekileştirildiğini, yalnız bırakıldığını, değersiz görüldüğünü ve erkek

tarafından terk edildiğini anlatmaktadır. Bu durum kadının toplum içindeki değersiz ve dengesiz konumunu ve ataerkil düzenin yarattığı güçsüzlüğü ortaya koymaktadır.

Metinde eşitsizlik ve yoksulluk da dolaylı bir şiddet biçimi olarak okuyucuya aktarılmıştır. “Yoksul mahalleleri aşsak, otoyollardan yürürsek...” ifadesi toplumdaki sınıfsal ayrımı göstermektedir. Bu durum özellikle kadın figürünün yaşam koşullarını zorlaştırmakta ve onu toplum içinde daha dengesiz bir konuma sahip olmasını teşvik etmektedir. Böylece şiddet sadece fiziksel değil, ekonomik ve toplumsal koşulların oluşturduğu baskı şeklinde de ortaya koyulmaktadır. Aynı zamanda hikâyede aile ilişkilerinin ve sevginin de kırılğan bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Anlatıcının “Onları niye sevmiyorsun? Sen de sevme.” sözleri, aile içindeki duygusal kopukluğu ve sevgisizliği ortaya koymaktadır.

4. Sonuç

Bu tez çalışması kapsamında incelenen hikayeler “Deli Kadın Hikâyeleri” kapsamında kadınların toplumsal düzen içinde nasıl görüldüğü, değer biçildiği, konumlandırıldığını ve bu konumlandırmanın nasıl baskı ve şiddeti yarattığını öne almaktadır. Hikayelerde anlatılan kadın figürleri toplumda kalıplaşmış ve kabul edilen normların dışında kalan, dolayısıyla “anormal”, “uyumsuz” ya da “deli” olarak tanımlanan figürlerdir. Ancak bu “delilik” çoğu zaman akıl hastalığından ziyade, kadının karşı karşıya kaldığı travmaların, baskıların ve dışlanmanın bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Hikayeler, kadınların yaşadığı deneyimleri gözler önüne sererken aynı anda toplumun kadınlara bakış açısını da eleştirel bir yönde sorgulamaktadır.

Hikayelerde kadınların figürlerinin maruz kaldığı şiddet farklı biçimlerde ortaya koyulmuştur. Fiziksel şiddetin yanı sıra psikolojik şiddet, terk edilme, aşağılanma ve toplumsal dışlanma gibi durumlar da kadınların yaşamını şekillendirmektedir. Kadın figürlerin çoğu zaman aile içinde

dengelesiz ve güvencesiz bir konumda bulunmaları, ataerkil düzenin yarattığı güç ilişkilerini göstermektedir. Erkek figürlerin kadınlara yönelik davranışları, kadının çoğu zaman değersizleştirilen, ötekileştirilen ve kontrol edilmesi gereken bir canlı olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu durum, kadınların yalnızca birebir ilişkilerinde değil, aynı anda toplumsal yapı içinde de baskı altında kaldıklarını göstergesidir.

Bununla birlikte hikayelerde toplumsal eşitsizlik ve yoksulluk da kadınların yaşamını etkileyen unsurlar arasında yer alır. Kadın karakterlerin içinde oldukları ekonomik koşullar, onların hayatlarını daha da hassas hale getirir. Terk edilmek, yoksulluk ve toplumsal dışlanma gibi durumlar kadınların toplum içinde daha da görünmez bir konuma sahip olmalarını ve yalnızlaşmalarına neden olmaktadır. Bu bağlamda toplumsal eşitsizlik ve yoksulluk, kadınların yaşamlarında sınırlayıcı bir faktör ve onları sürekli mücadele sürükleyen bir tür yapısal şiddet olarak değerlendirilmektedir.

“Deli kadın” anlatıları bu noktada önemli bir işlev görmektedir. Toplum tarafından “deli” olarak tanımlanan kadın figürler, aslında toplumda kalıplaşmış normlara uyum sağlamayan ya da sorgulayan bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadının yaşadığı acılar, yalnızlık ve travmalar çoğu zaman toplum tarafından anlaşılmak yerine “delilik” olarak etiketlenmektedir. Böylece toplum, kadının yaşadığı zorlukları görünmez hale getirirken aynı zamanda onu marjinal bir konuma sürüklemiş olur. Bu durum, kadınların tecrübelerinin çoğu zaman ciddiye alınmadığını ve toplumsal düzen içerisinde dışlanabileceklerinin göstermektedir.

Sonuç olarak “Deli Kadın Hikâyeleri” bağlamında incelenen bu hikayeler, kadınların yaşadığı şiddeti, yalnızlığı ve ötekileştirilme süreçlerini görünür kılmaktadır. Kadın figürlerin yaşadığı, atlattığı kırılmalar ve travmalar, yalnızca bireysel deneyimler olarak değil, aynı zamanda toplumsal deneyimler ve yapı ile de yakından ilişkili bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle hikayeler, kadınların yaşadıklarını edebi bir anlatı aracılığıyla dile getirirken aynı

anda toplumun kadınlara yönelik tutum ve davranışlarını eleştirel bir bakışla değerlendirmektedir. Böylece “deli kadın” figürü, yalnızca bireysel değil, toplumsal eşitsizliklerin ve baskıların bir yansıması olarak anlam kazanmaktadır.

5. Kaynakça

Bozkaya, İ., & Bozkaya, İ. (2025, July 19). *Kadın doğulmaz kadın ölünür: Mine Söğüt’ün Deli kadın hikâyeleri üzerine* |. | Birlikte Okumak, Yazmak Ve Düşünmek İçin. .
. <https://sanatkritik.com/odak/kadin-dogulmaz-kadin-olunur-mine-sogutun-deli-kadin-hikayeleri-uzerine/>

